

אמצעי התשלום של המושבה רחובות

מאת אפי שחק

רקע:

המושבה רחובות נוסדה בשנת 1890 על ידי "אגודת מנוחה ונחלה". הכסף שהיה נהוג באותה עת לצרכי מסחר היה מטבע הזהב הצרפתי עשרים פרנק וכן הלירה התורכית (Medjide). בכל היישובים היה קיים מחסור בכסף "קטן" בעריכים נמוכים לצרכי המסחר היום יומי. מחסור זה גרם להפסדי כספים של כ-4% בכל המרה של יחידת מטבע בעריך גבוה.

אמצעי התשלום:

לאור החוסר בעריכים נמוכים לצרכי פריטה של העריכים הגבוהים, הזמינה האגודה בוורשה, אמצעי תשלום מנייר, לצרכי תשלום שכר לפועלים בשדות.

הודפסו כנראה 6 עריכים (שטרות): 1, 1/2, 3, 6, 13 ו-26 פיאסטר (Piasters). ההדפסה נעשתה בצבע שונה לכל עריך כדי לאפשר זיהוי אמצעי התשלום על ידי הפועלים, שחלקם לא ידעו קרוא וכתוב. השטרות היו בשימוש גם במסחר לרכישת סחורות בערים מחוץ למושבה.

העריכים שהודפסו, נקבעו לפי שערי ההמרה שהיו באותם ימים. השער הרשמי היה 20 פיאסטר ללירה תורכית ברכישה אך בהמרה נתנו רק 19 פיאסטר. בפועל ערכה של הלירה התורכית בשוק המרכזי ביפו היה 26 פיאסטר, אך שער ההמרה השתנה בין הערים השונות (לדוגמה בירושלים השער היה 23 פיאסטר), דבר שיצר בעיות רבות באופן תמחור סחורות שנקנו במקום אחד ונמכרו במקום אחר.

העריכים שהודפסו אפשרו פריטת ערכי הכסף הגבוהים לפי האפשרויות הבאות:

הפרנק הצרפתי היה שווה 6 פיאסטר ולפיכך היה ניתן לפרוט אותו במלואו לשטר של 6 פיאסטר, לחצי פרנק (3 פיאסטר), 1/6 (1 פיאסטר) ו-1/12 (1/2 פיאסטר). הלירה התורכית היתה שווה 25 פיאסטר לפיכך היה ניתן לפרוט אותה במלואה או מחציתה על ידי שילוב של ערכי השטרות שהונפקו.

כיום ידועים מספר שטרות בודדים שנותרו מהעריך 26 פיאסטר בלבד (כארבעה סה"כ מהם 2 במוזיאון קדמן).

תאור:

בצד הפנים מופיע הכיתוב בצרפתית (Ordre a la Caisse DE LA COLONIE REHOBOT POUR (26 PIASTERS) וכן יחידת המטבע "פיאסטר". בחלק התחתון הכיתוב "תשלם קופת המושבה רחובות" וכן הכותרת "פקיד המושבה" ותחתיו חתימה בעברית והכותרת l'Administrateur ותחתיה החתימה E.W. Lewin-Epstein.

צד הגב חלק עם הדפסת סימני צבע ביטחוניים בלבד וכן ניתן למצוא גם רישום בכתב יד "Canceled".